VIÐMERKINGAR

SAMBAND
EIRIKUR LINDENSKOV
EIRIKUR@SOSIALURIN.FO
TLF 341800

Sum hundur um heitan greyt

Í nýggjársorðaskiftum og aftur í heilsanini hjá fíggjarmálaráðharranum var ein av niðurstøðunum, at tað hongur ikki fíggjarliga saman. Landskassin hevur ein struktuellan trupulleika. Tað vil siga, at tá ið góðu tíðirnar - tá ið inntøkurnar eru størri enn útreiðslurnar - verða lagdar saman við vánaligu tíðunum, so er talan um eitt hall.

Hetta ber ikki til í longdini. Spurningurin er so, hvat skal gerast fyri at skapa langtíðarjavnvág: Skulu inntøkurnar økjast, og/ ella at útreiðslurnar skulu skerjast.

Fíggjarmálaráðharrin tók uppaftur uppskotið hjá Búskaparráðnum um bústaðarskatt sum ein møguleika fyri størri inntøkum. Fólkafloksformaðurin var skjótur. Hann snaraði tí tann vegin, at bústaðarskattur er at gera seg inn á føroysku fólkasálina. Tað fer Fólkaflokkurin ongantíð at ganga við til, segði formaðurin, sum vísti á almennar sparingar.

Spurningurin um at finna nýggjar inntøkumøguleikar og sparingar verður altíð aktuellur, og hann er meiri neyðugur at viðgera ítøkiliga nú, enn hann nakrantíð hevur verið tað áður, nú blokkurin er tódnaður og inntøkuskatturin lækkaður.

Tá ið búskapurin vaks, bilti hetta einki, tí stóra nýtslan bar við sær, at óbeinleiðis skatturin sum ongantíð áður fløddi í landskassan. Nú er nýtslan minkað nógv, og tað sæst aftur í inntøkutølunum. Samstundis økjast útreiðslurnar. Sáttmálarnir á almenna arbeiðsmarknaðinum bera stóra øking við sær, og tað er áhaldandi trýst á skipanini um at rinda nýggjar útreiðslur. Tað verður roynt at tátta í eitt nú á eldraøkinum, har útreiðslurnar fara at økjast næstu árini, og innan undirvísing og gransking, sum allir politikararnir fyri einum ári síðani søgdu skal raðfestast hægri, og sum í báðum samgonguskjølunum síðani hava fingið føgur lyfti.

Hetta eru lappaloysnir, sum kanska pjøssa eitt sindur um botnlinjutalið, men framtíðar loysn er hetta ikki.

Politiski myndugleikin eigur nú at spæla út við tí, sum løgmaður í nýggjarsrøðuni boðaði frá er á trappuni: Skulu inntøkurnar økjast við skatti á tilfeingi, kapitali, inntøku ella ogn, og skulu vit skatta orku og dálking. Skal tað sparast á heilsuøkinum, almanna økinum, samferðsluøkinum ella skúla- og granskingarøkinum. Hvussu við vinnukarmunum, og skulu vit flyta okkum burtur frá tí slagi av vælferðarsamfelag, sum vit higartil so fegin hava viljað havt. Skulu vit broyta lóggávurnar og harvið linka um trygdarnetið? Skulu tænastur privatiserast? Ella skulu vit flyta ein part av vælferðartænastunum til vælgerandi stovnar og felagsskapir?

Eitt ár er farið av hesum valskeiðnum. Í summar varð roynt at gera radikalar broytingar, men tað miseydnaðist. Nú bíða vit eftir nýggju royndini. Tað ber ikki til at bíða og harvið at mala sum hundur um heitan greyt.

Sosialurin

Trý stór mál í 2009

EDMUND JOENSEN
løgtings- og fólkatingsmaður

Føroyar hava trý stórmál at halda sær fyri eyga í 2009. Búskaparligur stabilitetur og royndin at fáa føroyingar heim til Føroya eru – saman við alneyðugum samráðingum við ES um treytir fyri limaskapi – ovast á uppgávulistanum hjá landsstýrinum í 2009

Her á gáttini til nýggja árið er hóskandi at hyggja at listanum yvir átroðkandi mál, ið Landsstýrið má viðgera og loysa sum skjótast.

Ovast á listanum standa trý stór og týðandi mál:

- Samráðingar við Europasamveldið um treytir fyri limaskapi
- Búskaparligur stabilitetur
- Átøk fyri at fáa ung og útbúgvin heim til Føroya

Samráðingar mugu byrja nú

Støða Føroya til Europasamveldið er eitt hitt mest týðandi málið at avklára í 2009.

Landsstýrið eigur alt fyri eitt at fáa samráðingar við ES. Endamálið er at fáa innlit í limaskapstreytirnar fyri Føroyar.

Vit mugu kenna treytirnar nú, so vit fáa at vita og ikki gita, hvørjar møguleikar vit hava.

Ikki færri enn tveir ES-nevndarlimir hava givið okkum ábendingar um, at hetta er royndina vert.

Í grundini er onki at missa men alt at vinna við at taka upp samráðingar limaskapstreytir.

Besti føroyski trumfurin er, at vit eru í tættasta samstarvi við ES-limalandið Danmark. Tann trumfurin skal brúkast at vinna okkum bestu treytir.

Tey fýra frælsini skapa vøkstur

Hví skulu vit inn um ES-garðin?

Jú, tí har eru fyrimunirnir, ið okkara land og fyritøkur skríggja eftir í hesum døgum við búskaparligari afturgongd og vaksandi arbeiðsloysi.

Føroyar skulu hava búskaparvøksturin, ið kemur, um okkara fólk og fyritøkur fáa atgongd til tey sonevndu fýra frælsini innan ES.

Frí atgongd til at flyta vørur og tænastur á ES-marknaðin er bráneyðug. Hon fer at styrkja vinnulívið – bæði fyritøkurnar, sum liva av fiskaútflutningi, og tann partin, ið vinnur sær inntøkur á øðrum økjum.

Frí atgongd til persónar at arbeiða í Europasamveldinum hevur stóran týdning, eins og vit mugu fáa staðfest føroyskan rætt til at flyta kapital millum Føroyar og ES-lond.

Hesi fýra frælsini fara at skapa inntøkuvøkstur og at eggja okkara vinnufyritøkum at økja virksemið og handilin við ES-lond, ið er týdningarmesti marknaðurin.

Ísland verður ES-land um stutta tíð

Júst í hesum fyrstu døgunum av 2009 váttar íslendski forsætisráðharrin, Geir Harde, at Ísland er á veg inn í ES.

Nýggjastu meiningakanningarnar vísa, at tveir triðingar av íslendingum eru fyri ES-limaskapi, og fólkaatkvøða skal haldast um spurningin í vetur.

Fer Ísland inn í ES, ið alt bendir á, missa okkara fyritøkur sítt kappingarføri mótvegis íslendskum fyritøkum. Hetta fer at merkjast á inntøkunum til Føroya, og tað hava vit ikki ráð til.

Tí má landsstýrið vakna og síggja álvara í veruleikanum rundan um okkum.

Tað nyttar onki, at Uttanríkisráðið á Tinganesi framhaldandi situr á sínum hondum, meðan grannarnir fyri norðan arbeiða hart fyri at fáa fyrimunirnar, vit hava brúk fyri.

Ríkisfelagsskapurin gevur búskaparligan stabilitet

Stríðið móti misskiltu nationalismuni, ið serliga hevur fastatøkur á fullveldisfólki, heldur fram í 2009.

Formaðurin í Tjóðveldi finnist um dagarnar háðandi at Landsstýrinum fyri at hava lagt nøkur donsk lógaruppskot fyri Tingið. Sannleikin er, at hetta eru mest týðandi uppskot, sum fóru í Tingið í 2008.

Talan er m.a. um sonevnda Bankapakkan, ið tryggjar, at føroysku bankarnir fáa lut í gjaldførinum, sum Danmark borgar fyri.

Uttan bankapakkan hevði innistandandi hjá føroyingum helst komið í vanda, og um illa vildi til, hevði okkara búskapur komið í stórar trupulleikar.

Hetta er tó óinteressant fyri Høgna Hoydal. Hansara serliga problem er, at hjálparpakkin er DANSK-UR. Alt tað, ið er danskt, er jú av tí ónda, tá tú ert fongdur við misskilta nationalismu.

Lat okkum onnur fegnast um, at Ríkisfelagsskapurin framvegis veitir Føroyum búskaparligan stabilitet, og at Landsstýrið ger tað einasta rætta við at leggja Bankapakka nr. 2 fyri Tingið í vetur.

Ung og útbúgvin heim aftur

Triðja stóra avbjóðingin í 2009 er at berjast fyri at venda gongdini, har støðugt fleiri ungir, útbúnir føroyingar – og serliga kvinnurnar – velja at seta seg niður uttan fyri Føroyar. Tey koma ikki heim aftur.

Skeivu gongdini kunnu vit venda, um vit vilja.

Í sjálvum sær fara ein komandi ES-limaskapur og búskaparligur stabilitetur at gera Føroyar til eitt spennandi val hjá ungum føroyingum við útbúgving.

Tó skulu fleiri átøk gerast til tess at styrkja hugin og møguleikarnar at flyta heim. Í stuttum snýr tað seg um at tryggja, at tær grundleggjandi almennu vælferðartænasturnar eru í lagi. Heilsuverk, almannaverk og skúlaverk skulu veita okkara borgarum tryggleika og menning, og so verða vit eisini at arbeiða fyri góðum bústaðarmøguleikum og barnaansing saman við kommununum.

Eitt serligt átak er neyðugt, nú fíggjarnevndin – við sínum ódámliga talvi um dýrar tunnlar, asfalt og beton – valdi at tileinkisgera vallyftið um, at Fróðskaparsetrið skal bjóða út fleiri víðari útbúgvingar.

Í samstarvi innan Ríkisfelagsskapin kunnu vit helst fáa í lag fleiri útbúgvingartilboð í Føroyum. Tað bar til í samstarvi við stjórnina at styrkja havgranskingina á Fiskirannsóknarstovuni. Tí man hetta við Fróðskaparsetrinum eisini bera til í góðum samstarvi.

Trý mál byggja land

Hesi trý høvuðsmálini eru týðandi og hoyra tí heima ovast á listanum hjá Landsstýrinum.

Málini peika positivt frameftir fyri Føroyar, og um Landsstýrið megnar at loysa tey, so byggir landsins leiðsla hetta landið, ar vit øll eru so góð við.

Gott nýggjár øll somul!

Sosialurin

Sosialurin
Stovnaður: 1927
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller jan@sosialurin.fo
Blaðstjóri: Eirikur Lindenskov eirikur@sosialurin.fo
Redaktiónsleiðari: Kári Mikkelsen karim@sosialurin.fo

Marknaðardeild: lysing@sosialurin.fo
Marknaðarleiðari: Gudny Langgaard gudny@sosialurin.fo
Tróndur Skaalum trondur@sosialurin.fo
Høgni Thomsen hogni@sosialurin.fo
Elin Vatnhamar Olsen evo@sosialurin.fo

Blaðfólk:
Áki Bertholdsen aki@sosialurin.fo
Vilmund Jacobsen vilmund@sosialurin.fo
Snorri Brend snorri@sosialurin.fo
Magnus Gunnarsson maggi@sosialurin.fo
Rigmor Dam rigmor@sosialurin.fo
Leo Poulsen leo@sosialurin.fo
Eyðun Klakstein eydun@sosialurin.fo
Árni Joensen arni@sosialurin.fo
Anna V. Ellingsgaard anna@sosialurin.fo
Rógvi Nybo rogvi@sosialurin.fo
Eirikur í Jákupsstovu eij@sosialurin.fo
Bergur Johannesen bergur@sosialurin.fo

Ítróttur:
Jákup Mørk jakup@sosialurin.fo

Myndamenn:
Álvur Haraldsen alvur@sosialurin.fo
Jens Kristian Vang jensk@sosialurin.fo

Kykmyndir:
Harald í Kálvalíð harald@ras2.fo

Sosialurin í Norðoyggjum:
Nólsoyar Pálsgøta 1, 700 Klaksvík
tel. 458686 fax 458687
e-post: klaksvik@sosialurin.fo

Sosialurin í Suðuroy:
tel. 375364 fax 375464
tel. 228814
e-post: aki@sosialurin.fo
e-post: dagfinn@sosialurin.fo

!!! Haldarar
sum ikki hava fingið blaðið, kunnu ringja til 341818 frá kl. 8.00-20.00 og boða frá

Uppseting/prent:
Uppseting: Sosialurin
Prent: Prentmiðstøðin
Útgevari:
Sp/f Sosialurin
Avgreiðsla:
Mán.-frí. 8-16
Tórsgøta 1, 100 Tórshavn
Tel. 341800, Fax 341801
Postadressa:
Postboks 76, 110 Tórshavn
E-mail:
post@sosialurin.fo
lysing@sosialurin.fo
lysingartorg@sosialurin.fo
varp@sosialurin.fo

Blaðið verður prentað mánadag-fríggjadag klokkan 13[30]

Lýsingar

Freistir:	Tekstlýsingar	Størri lýsingar	Lýsingartorgið	Heilsanir
Mánadagsblaðið	Mán.kl. 10	Frí. kl. 15	Frí. kl. 12	Frí. kl. 12
Týsdagsblaðið	Týs. kl. 10	Mán. kl. 15	Mán. kl. 12	Mán. kl. 12
Mikudagsblaðið	Mik. kl. 10	Týs. kl. 15	Týs. kl. 12	Týs. kl. 12
Hósdagsblaðið	Hós. kl. 10	Mik. kl. 15	Mik. kl. 12	Mik. kl. 12
Fríggjadagsblaðið	Frí. kl. 09	Hós. kl. 15	Hós. kl. 12	Hós. kl. 12

Størri lýsingar, sum nógv arbeiði stendst av, mugu vera inni í góðari tíð og áðrenn ásettu freistir.
Framíhjápláss má umbiðjast í góðari tíð.

Støðd:
Ein heil síða í Sosialinum er 254 mm breið og 346 mm í hædd. Breiddin á einum teigi er 39 mm og rúmið millum teigarnar er 4 mm.

Innsent tilfar
Fult navn skal vera undir innsendum tilfari. Innsendar greinar, har blaðleiðslan ikki er kunnað um bústað og telefonnummar, verða ikki settar í blaðið.